

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 10 september 2014

Van 12 tot en met 14 februari jl. en van 25 tot en met 27 juni jl. vonden in Parijs plenaire vergaderingen plaats van de Financial Action Task Force (FATF). De FATF is een internationale organisatie die zich bezig houdt met de bestrijding van witwassen en de financiering van terrorisme. Ik informeer u, mede namens de Minister van Veiligheid en Justitie, over de belangrijkste onderwerpen die aan de orde zijn geweest, waaronder de opvolging van de aanbevelingen uit de evaluatie van Nederland.

FATF evaluatie van Nederland

In 2011 is het evaluatie rapport van Nederland door de FATF vastgesteld. In het rapport wordt positief geoordeeld over het strafrechtelijk juridisch kader ten aanzien van witwassen, beslaglegging en ontneming van criminele gelden en het bevriezen van tegoeden gerelateerd aan terrorisme. Het evaluatierapport was echter ook kritisch maar opbouwend ten aanzien van enkele specifieke onderdelen van het Nederlandse beleid ten aanzien van de bestrijding van witwassen en financieren van terrorisme.

De plenaire vergadering heeft in februari 2014 bevestigd dat Nederland inmiddels voldoende maatregelen heeft genomen om de tekortkomingen in wetgeving en beleid die in 2011 waren geconstateerd, aan te pakken¹. Hiermee is Nederland uit de zogenoemde follow-up procedure, zodat de derde ronde van FATF-evaluaties voor Nederland is beëindigd.

Dezelfde conclusie bereikte de plenaire vergadering in februari 2014 ook ten aanzien van vijf andere landen, waaronder Aruba². Ook Aruba, geëvalueerd in 2009, heeft inmiddels voldoende maatregelen getroffen om de destijds signaleerde tekortkomingen te adresseren.

In de evaluatie van Nederland uit 2011 waren onder meer tekortkomingen gesignaleerd op het terrein van de strafbaarstelling van terrorismefinanciering, het verplichte cliëntenonderzoek en de organisatie van de Financial Intelligence Unit-Nederland (FIU-Nederland). Nederland heeft daarop relevante wetgeving aangepast, met name de Wet ter voorkoming van Witwassen en Terrorismefinanciering³ en het Wetboek van Strafrecht⁴. Verder is geborgd dat het hoofd FIU-Nederland voldoende mandaat heeft om op onafhankelijke wijze en zonder beïnvloeding te functioneren. Deze maatregelen zijn hieronder nader toegelicht.

¹ Zie: «Mutual Evaluation of the Netherlands, 2nd Follow-up Report» (www.fatf-gafi.org/topics/mutualevaluations/documents/fur-netherlands-2014.html).

² Zie: «Mutual Evaluation of the Aruba, Kingdom of the Netherlands: 8th Follow-up Report» (<http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/mer/FUR-Aruba-2014.pdf>).

³ Wet van 20 december 2012 tot wijziging van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme en de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme BES in verband met de implementatie van aanbevelingen van de Financial Action Task Force (Stb. 2012, 686).

⁴ Wet van 10 juli 2013 tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht, het Wetboek van Strafrecht BES, en enkele andere wetten in verband met de strafbaarstelling van het financieren van terrorisme (Stb. 2013, 292).

Strafbaarstelling TF

In Nederland was terrorismefinanciering strafbaar als voorbereiding van terroristische misdrijven of als deelneming aan een terroristische organisatie. De wijze van strafbaarstelling in het Nederlandse recht week daarmee af van de wijze van strafbaarstelling in het merendeel van de FATF landen. Inmiddels is per 1 september 2013 terrorismefinanciering autonoom strafbaar gesteld in art. 421 van het Wetboek van Strafrecht.

FIU-Nederland

Uit de evaluatie bleek dat de organisatiestructuur en de mate van onafhankelijkheid van de FIU ten opzichte van opsporingsdiensten verbeterd moest worden. Zo waren er te veel partijen betrokken bij de aansturing van FIU-Nederland. Sinds 1 januari 2013 is FIU gepositioneerd binnen de Nationale Politie, maar zij maakt daar geen onderdeel van uit. Het hoofd FIU heeft voldoende mandaat om op onafhankelijke wijze en zonder beïnvloeding haar functie uit te oefenen. Daarnaast heeft FIU een nieuwe ICT-systeem ingevoerd waarmee de verwerking en analyse van de gegevens aan de huidige standaard voldoet. De effectiviteit van het meldsysteem blijft een voortdurend punt van aandacht, maar is door de FATF als voldoende beoordeeld.

Wet ter voorkoming van Witwassen en Terrorisme Financiering (WWFT)

Over de WWFT werd geoordeeld dat er tekortkomingen waren ten aanzien van het cliëntenonderzoek en het melden van ongebruikelijke transacties. Hierbij werd opgemerkt dat bepaalde tekortkomingen het gevolg zijn van een discrepantie tussen de aanbevelingen van de FATF en de EU-regelgeving welke de basis vormt voor de Nederlandse anti-witwasregeling.

Beëindiging follow up derde evaluatieronde

De plenaire vergadering van juni 2014 heeft bevestigd dat ook Argentinië, Australië, Duitsland en Zuid-Korea voldoende maatregelen hebben genomen om de tekortkomingen in wetgeving en beleid weg te nemen. Hiermee zijn ook deze landen uit de zogenoemde follow up procedure, zodat de derde ronde van FATF evaluaties ook voor deze landen is beëindigd.

Vorbereidingen voor de 4e ronde landenevaluaties

In 2014 is een nieuwe ronde van landenevaluaties van start gegaan, op basis van de in februari 2012 aangescherpte nieuwe FATF-standaarden. Tijdens de plenaire vergaderingen van februari en juni 2014 is verder gesproken en zijn besluiten genomen over de nadere invulling van dit evaluatieproces en over de procedures eromheen. Een belangrijk onderdeel daarin is de zogeheten «follow-up procedure», het monitoren van de ontwikkelingen in landen na afloop van de evaluatie. De eerste landen die worden geëvalueerd zijn Spanje en Noorwegen. Begin volgend jaar zullen België en Australië worden geëvalueerd.

Tijdens de plenaire vergaderingen van de FATF zijn verder de volgende onderwerpen aan de orde geweest:

Hoog/risico en-of niet coöperatieve landen: «zwarte» en «grijze» lijst

De FATF houdt twee lijsten bij waarop landen staan die onvoldoende maatregelen nemen ter voorkoming van witwassen en terrorismefinanciering⁵. De eerste lijst is het zogeheten *public statement* en kan worden gezien als de zwarte lijst.

In de op 27 juni jongstleden gepubliceerde versie van dit document worden Iran en Noord Korea geïdentificeerd als landen waartegen maatregelen genomen moeten worden en wordt een groep van vier landen geïdentificeerd met strategische tekortkomingen in hun AML/CFT systemen waar onvoldoende aan wordt gewerkt. De tweede lijst, informeel ook wel de «grijze lijst» genoemd, is een lijst met 17 landen die belangrijke tekortkomingen hebben in hun AML/CFT systemen, maar wél geïdentificeerd zijn om deze tekortkomingen te adresseren. Tijdens de afgelopen vergadering is besloten dat vijf landen van de grijze lijst kunnen worden geschrapt omdat ze alle tekortkomingen hebben geadresseerd. Voorts werden vijf landen verplaatst van de zwarte naar de grijze lijst. Opnieuw hebben veel andere landen een significante vooruitgang laten zien. Hieruit blijkt dat het proces monitoring van landen en publicatie van bevindingen effectief is: in veel gevallen nemen de betrokken landen de noodzakelijke maatregelen om witwassen en terrorismefinanciering te bestrijden.

Turkije is het enige lid van de FATF dat op de zogeheten «zwarte lijst» stond. Tijdens de plenaire van juni 2014 is Turkije verplaatst naar de grijze lijst. FATF zal een on-site visit houden waarbij Turkije kan bevestigen dat alle tekortkomingen voldoende zijn geadresseerd.

Beide lijsten zijn te vinden op de website van de FATF. De Nederlandse Bank publiceert na elke plenaire vergadering een persbericht op haar website «Open Boek Toezicht» met verwijzingen naar de nieuwe lijsten. Op diezelfde website is een zogeheten Q&A te vinden die aangeeft welke (aanvullende) maatregelen Nederlandse financiële instellingen kunnen nemen, in het kader van de naleving van de WWFT, om het verhoogde risico te mitigeren⁶.

Lidmaatschap

De plenaire vergadering van juni 2014 heeft verder besloten dat het lidmaatschap van de FATF onder voorwaarden kan worden uitgebreid. Ten behoeve van een eventuele uitbreiding wordt een proces in gang gezet om te bepalen of kandidaat landen beschikken over voldoende bereidheid, geschiktheid en gereedheid. Bij dit proces wordt het belang van objectieve toelatingscriteria, adequate geografische representatie, financieel-economische relevantie, toewijding aan de FATF-aanbevelingen en de slagvaardigheid van de FATF als organisatie zorgvuldig in het oog gehouden en afgewogen.

⁵ Zie over dit proces eerdere kamerbrieven inzake het verslag van de FATF plenaire.

⁶ Zie website «Open Boek Toezicht» van DNB: <http://www.toezicht.dnb.nl/>

Volgende vergadering

De volgende plenaire vergadering zal plaatsvinden van 22 tot en met 24 oktober 2014 in Parijs. U zult na afloop van die vergadering over de resultaten worden geïnformeerd.

De Minister van Financiën,
J.R.V.A. Dijsselbloem